

สารบัญ

ชุมทรัพย์ซอฟต์แวร์เพื่อใช้งานในองค์กร - โอเพนซอร์สและฟรีแวร์.....	1
หลากหลาย OSS & Freeware ที่มีคุณภาพสำหรับคอมพิวเตอร์ใช้งาน.....	4
เว็บ STKS ยุคใหม่ร่วมสร้างสรรค์.....	8
STKS e-Learning แหล่งเรียนรู้ออนไลน์โดย ศวท.....	10
Moodle ร่วมสร้างสรรค์และเรียนรู้ e-Learning.....	16
ส่งเสริมความรู้ OSS for Library	17
จัดการความรู้ด้วย OSS.....	19
บริการจัดการงาน ศวท. ด้วย Dokuwiki.....	20
ห้องสมุดดิจิทัลด้วย Greenstone.....	21
Koha ระบบห้องสมุดอัตโนมัติของ ศวท.....	22
PHPMyLibrary ระบบห้องสมุดขนาดเล็กแต่มาด้วยความสามารถ.....	22
Institutional Repository ด้วย Dspace.....	22
ส่งท้าย “OSS & Freeware” เพื่อคนไทย.....	23

คำนำ

ชุมทรัพย์ซอฟต์แวร์เพื่อใช้งานในองค์กร – โอเพนซอร์สและฟรีแวร์ แนวทางส่งเสริมการใช้งานโปรแกรมในกลุ่มโอเพนซอร์ส และฟรีแวร์ที่ศูนย์บริการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ศวท.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ได้ศึกษา วิจัย และเลือกนำมาใช้เป็นระบบงานต่างๆ จนสามารถแนะนำและส่งเสริมให้ท่าน หรือหน่วยงานของท่านเลือกใช้ตามความเหมาะสม

ทั้งนี้ศูนย์บริการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ขอขอบพระคุณ ศ.ดร.ศักรินทร์ ภูมิรัตน ผู้อำนวยการ สวทช. ที่ให้ความสำคัญและประกาศนโยบายการใช้โอเพนซอร์สใน สวทช. อย่างเป็นรูปธรรม ดร.ทวีศักดิ์ กออนันตกูล รองผู้อำนวยการ สวทช. ผู้บุกเบิกการใช้โอเพนซอร์ส และเป็นครูแนะนำความรู้โอเพนซอร์สให้กับผู้เขียนเสมอมา อาจารย์ประดิษฐา ศิริพันธ์ รักษาการผู้อำนวยการ สวท. ที่กรุณาให้โอกาสผู้เขียนได้เขียนและพิมพ์เผยแพร่ รวมทั้งทุกๆ ท่านทั้งในและนอก สวท. ที่กรุณาสนใจอ่าน และแนะนำเพื่อการปรับปรุงในโอกาสต่อไป

จากประสบการณ์การใช้งานภายใน สวท. ผู้เขียนจึงหวังว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นสื่อกลางถ่ายทอดความรู้จากประสบการณ์จริงให้ท่านได้พอสมควร และหากมีข้อผิดพลาดใดผู้เขียนขอน้อมรับไว้ ณ ที่นี้ และหวังว่าท่านจะแนะนำกลับมาที่ boonlert@nstda.or.th

ศูนย์บริการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

7 กรกฎาคม 2551

คำนิยม

ผมขอชื่นชมกับศูนย์บริการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ได้ให้ความสำคัญกับนโยบายส่งเสริมการใช้ไอเพนซอร์สและฟรีแวร์ของ สวทช. และได้ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งเป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่ความรู้สู่หน่วยงานภายนอก โดยเฉพาะสถานศึกษาอันจะเป็นแหล่งต้นน้ำที่ช่วยกระจายความรู้สาขานี้ต่อไป

การส่งเสริมการใช้ไอเพนซอร์สและฟรีแวร์จะเป็นจุดเริ่มต้นในการใช้ไอซีทีอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และลดค่าใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานลงได้อย่างมาก สวทช. และ สวท. หวังว่าเอกสารเล่มนี้จะเป็นตัวกระตุ้นให้กับหน่วยงานต่างๆ เพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

(ศักรินทร์ ภูมิรัตน)

ผู้อำนวยการ

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

9 กรกฎาคม 2551

คำนิยม

ชุมทรัพย์ซอฟต์แวร์เพื่อใช้งานในองค์กร – โอเพนซอร์สและฟรีแวร์ นับเป็นเอกสารที่มีคุณค่าของ สวทช. ฉบับหนึ่งที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุนการใช้ไอซีทีอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และลดค่าใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงาน เรียบเรียงโดยนางสาวสุภาพร ชัยธัมมะปกรณ์ และ นายบุญเลิศ อรุณพิบูลย์ ศูนย์บริการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สวทช. หวังว่าเอกสารเล่มนี้ จะสนับสนุนให้มีการใช้งานโอเพนซอร์สและฟรีแวร์ในประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม ถือเป็นก้าวสำคัญของการใช้คอมพิวเตอร์ของคนไทย และการใช้ไอซีทีอย่างมีคุณค่าของประเทศไทย คณะผู้จัดทำ หวังว่าจะมีประโยชน์ต่อทุกท่านในการทำงานเพื่อประเทศไทยต่อไป

(ทวีศักดิ์ กอนันต์กุล)

รองผู้อำนวยการ

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

9 กรกฎาคม 2551

คู่มือซอฟต์แวร์เพื่อใช้งานในองค์กร - โอเพนซอร์สและฟรีแวร์

OSS หรือ Open Source Software ซอฟต์แวร์ที่เปิดเผยต้นฉบับ มีเสรีภาพในการแจกจ่าย เผยแพร่และปรับปรุง นับเป็นนวัตกรรมอันยิ่งใหญ่ นวัตกรรมหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง จากทุกวงการ ทุกประเทศ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทย รวมทั้งยังเป็นแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการใช้ ICT อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม

ศูนย์บริการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ศวท.) หน่วยงานสังกัดสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ได้ให้ความสำคัญกับการใช้งาน และส่งเสริมการใช้งาน OSS และ Freeware ตั้งแต่ระดับบุคคล หน่วยงาน องค์กร และพันธมิตร โดย ศวท. ได้นำซอฟต์แวร์ต่างๆ ในกลุ่ม OSS มาประยุกต์ใช้และพัฒนาระบบงานต่างๆ อันเป็นการปรับตนเอง และระบบงานขององค์กร ในระยะเวลาอันสั้น แต่ได้ผลอย่างรวดเร็ว เพราะไม่ต้องมาเริ่มต้นวางแผนพัฒนาจากเริ่มต้น เนื่องจาก ศวท. ได้ดำเนินการศึกษาความสามารถ คุณสมบัติ และฟังก์ชันการทำงานของซอฟต์แวร์ในกลุ่ม OSS และเลือกใช้งานซอฟต์แวร์ที่ศึกษาคำแนะนำการติดตั้ง ปรับปรุง และใช้งาน ทั้งนี้ระบบงานที่ ศวท. ใช้ประกอบด้วยระบบที่เป็นระบบงานสำนักงาน เช่น ซอฟต์แวร์จัดการงานเอกสาร งานคำนวณ สื่อนำเสนอ งานกราฟิก บริหารโครงการ และระบบงานออนไลน์ด้วยเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ได้แก่ เว็บไซต์ ศวท. ระบบ e-Learning ระบบบริหารจัดการความรู้ และระบบอินทราเน็ต ศวท.

นอกจากการเลือกซอฟต์แวร์ในกลุ่ม OSS แล้ว ศวท. ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้งาน OSS และถ่ายทอดความรู้ให้กับพันธมิตร โดยเฉพาะภาคีวิชาการบรรณารักษ์ สำนักหอสมุด หอสมุด สำนักวิทยบริการ ศูนย์สารสนเทศ และผู้สนใจทั่วไป ให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการใช้ ICT อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม การใช้ซอฟต์แวร์ที่ถูกกฎหมายโดยหลักสูตรและกิจกรรมสัมมนา ฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติ ทั้งภายในเขตพื้นที่และต่างจังหวัดอย่างสม่ำเสมอ โดยได้รับการตอบรับเข้าอบรมเป็นอย่างดี รวมทั้งผู้เข้ารับการอบรมหลายท่านก็นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้และเผยแพร่ต่อในองค์กร นับเป็นการขยายฐานความรู้การใช้ OSS สำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศของ ศวท. อย่างเต็มรูปแบบ

ศวท. ยังเลือกใช้ซอฟต์แวร์ในกลุ่ม Freeware ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์ที่อนุญาตให้ใช้งานได้ฟรี ไม่เสียค่าใช้จ่าย และถูกกฎหมายเป็นอีกซอฟต์แวร์ทางเลือกที่ ศวท. เลือกใช้งานร่วมกับ OSS เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและระบบงานของ ศวท. สูงสุด

ตารางระบบงานและซอฟต์แวร์ที่ ศวท. เลือกใช้

ระบบงาน	ซอฟต์แวร์	ประเภท
ซอฟต์แวร์ในกลุ่ม Client		
ระบบงานเอกสาร สื่อนำเสนอ	OpenOffice.org	OSS
เว็บเบราว์เซอร์	Mozilla FireFox	OSS
ป้องกัน/กำจัดไวรัส	AVG Free	Freeware
สรุปการประชุม	FreeMind	OSS
Compress/Uncompress	7-Zip, IZarc	OSS
จัดการคลังภาพ	XnView	Freeware
ออกแบบตกแต่งผลงานกราฟิก	GIMP	OSS
วาดแผนผัง	Dia	OSS
บริหารจัดการโครงการ	OpenProj	OSS
Flash Learning Object	CamStudio	OSS
PDF Converter	PDFCreator	OSS
Text Editor	NotePad ++	OSS
FTP	WinSCP, Filzilla	OSS
Thai/Eng Dictionary	LexiTron	Freeware
Citation	TextCite, Zotero	OSS
Sound Editor	Audacity	OSS
Screen Capture	MWSnap	Freeware
Web Generator/Editor	NVU, Kompozer	OSS
จำลองเครื่องแม่ข่ายเว็บ	AppServ, XAMPP	OSS
Telnet	Putty	OSS

ซอฟต์แวร์ในกลุ่มเว็บ		
ระบบปฏิบัติการเครื่องแม่ข่ายเว็บ	Ubuntu	OSS
เว็บไซต์ ศวท.	Joomla	OSS
e-Learning	LearnSquare, Moodle	OSS
Knowledge Community	Wordpress, DokuWiki	OSS
STKS Intranet	Dokuwiki	OSS
Digital Library	Greenstone	OSS
ILS	Koha, PHPMyLibrary	OSS
Institutional Repository	Dspace	OSS

หลากหลาย OSS & Freeware ที่มีคุณภาพสำหรับคอมพิวเตอร์ใช้งาน

สามารถกล่าวได้เต็มปากเต็มคำได้ว่าสำหรับ สวท. ว่าเป็นกรณีศึกษาในการปรับเปลี่ยนระบบการทำงานของบุคลากร สวท. ภายในระยะเพียงไม่ถึงปีให้ยอมรับและใช้งาน OSS & Freeware ด้วยความรู้สึที่ดีและเป็นรูปร่างอย่างแท้จริง

การเริ่มต้นที่ดีของบุคลากร สวท. ในการใช้งานซอฟต์แวร์อย่างเช่น OpenOffice.org Writer พิมพ์งาน สร้างสรรค์เอกสาร สร้างสื่อนำเสนอด้วย OpenOffice.org Impress เลือกใช้ 7-zip หรือ IZARC บีบอัดและคลายแฟ้ม .zip แสดงผลภาพจำนวนมากและจัดการภาพด้วย XnView และสร้างเอกสารฟอร์แมต PDF ด้วย PDFCreator ทำให้การใช้ OSS ใน สวท. เป็นไปอย่างธรรมชาติ เมื่อมีการปรับเปลี่ยนระบบใหญ่ที่ทำงานผ่านเว็บไซต์ จึงสามารถก้าวสู่ระบบดังกล่าวได้ง่าย และรวดเร็ว

ปัจจุบันคอมพิวเตอร์ใช้งานของบุคลากร สวท. และคอมพิวเตอร์บริการผู้ใช้ได้รับการติดตั้งซอฟต์แวร์ในกลุ่ม OSS และ Freeware พร้อมใช้งาน โดยแต่ละซอฟต์แวร์มีจุดเด่น ดังนี้

โปรแกรมหลักในการจัดการงานเอกสาร งานคำนวณ และนำเสนอด้วยโปรแกรม OpenOffice.org Writer, Calc และ Impress ตามลำดับ ด้วยความสามารถที่แลกเปลี่ยนแฟ้มเอกสารกับ Microsoft Office ได้ รวมทั้งส่งออก (Export) เอกสารเป็น PDF ได้ทันที ทำให้สามารถรองรับงานต่างๆ ของ สวท. ได้สะดวก

Mozilla Firefox เว็บเบราว์เซอร์ตัวใหม่มาด้วยความสามารถ โดยเฉพาะการเพิ่มเติม Add-on ที่เหมาะสมกับลักษณะงาน เช่น FireBug ผู้ช่วยมืออเนกสำหรับ Web Master ที่ควรติดตั้งเสริมให้กับ Firefox หรือ Zotero โปรแกรมเสริมจัดการรายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรมที่สะดวก บันทึกและสร้างรายการบรรณานุกรมได้หลากหลายฟอร์แมต รวมทั้งฟังก์ชันพื้นฐานเช่น ส่งพิมพ์เอกสารเว็บได้โดยไม่มีปัญหาเนื้อหาตกขอบกระดาษ ระบบสืบค้นอัตโนมัติของ Google และ Dict-Longdo ทำให้สืบค้นข้อมูลได้เร็วและสะดวก การจัดการเว็บไซต์ด้วยแท็บ และระบบบุ๊กมาร์กเว็บไซต์

ปัญหาไวรัสคอมพิวเตอร์เป็นปัญหาใหญ่ที่แก้ไม่ตกมานานแล้ว การป้องกันคือวิธีที่ดีที่สุด ดังนั้นคอมพิวเตอร์ทุกเครื่องควรติดตั้งโปรแกรมตรวจสอบและป้องกันไวรัสคอมพิวเตอร์ และควรหมั่นปรับปรุงฐานข้อมูลไวรัสสม่ำเสมอ AVG Free เป็นซอฟต์แวร์ตัวเลือกที่โดดเด่นและน่าสนใจมากโปรแกรมหนึ่ง

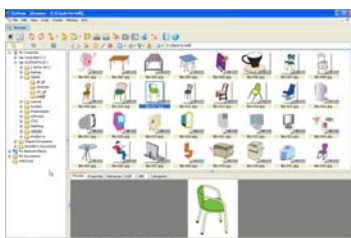

การประชุมระดมความคิดแล้วสรุปออกมาในรูปของผังความคิด หรือ MindMap ได้รับการยอมรับว่าเป็นรูปแบบการนำเสนอ แนวคิดการประชุมที่ได้ผลมากวิธีหนึ่ง FreeMind โปรแกรมช่วยสร้างสรรค์ผังความคิดที่สวยงาม ใช้งานง่าย ส่งออกผังความคิดเป็นรายงานสรุปในรูปแบบเอกสาร Word ฟอว์เมต

OpenOffice.org Writer และนำเสนอผ่านเว็บด้วย FreeMind Flash Browser

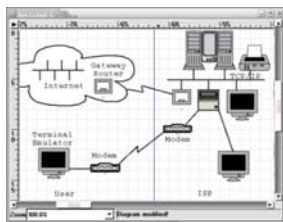
7-Zip และ Izarc โปรแกรมช่วยเหลือนขนาดเล็กแต่แจ๋ว สนับสนุนการบีบอัด (Compress) และคลายข้อมูล (Uncompress) ข้อมูลได้หลายฟอร์แมต โดยเฉพาะ .zip ที่ได้รับความนิยมสูง จึงควรเป็นซอฟต์แวร์ประจำเครื่องอย่างแท้จริง

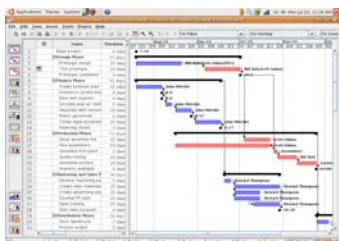
ภาพจำนวนมากจากกล้องถ่ายภาพดิจิทัล หรือเครื่องสแกนภาพ เป็นปัญหาใหญ่ของเกือบทุกคนมาช้านาน โดยเฉพาะการจัดการภาพจำนวนมาก เช่น การเปลี่ยนชื่อภาพ การย่อภาพ หรือการสืบค้นภาพด้วย Image Metadata เช่น EXIF หรือ IPTC แต่ด้วยความสามารถของ XnView ทำให้งานดังกล่าวเป็นเรื่องง่าย

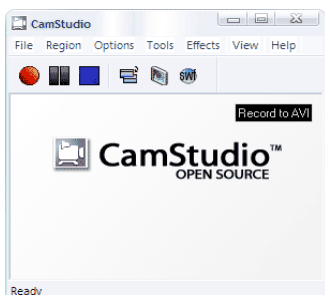
GIMP โปรแกรมสุดเจ๋งสำหรับการออกแบบ ตกแต่ง สร้างสรรค์งานกราฟิกหลากหลายฟอร์แมต พร้อมด้วยเครื่องมือและฟังก์ชันที่หลากหลาย สนับสนุนฟอร์แมตภาพสำหรับ Adobe PhotoShop ทำให้สามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี

Dia หรือ Diagram วาด/ออกแบบแผนผังต่างๆ ได้ง่ายและรวดเร็ว จากแม่แบบแผนผังที่หลากหลายชุด

โครงการต่างๆ บริหารจัดการได้ง่าย สร้าง Grant-chart รวดเร็ว ต้องเลือก OpenProj โปรแกรมบริหารจัดการโครงการที่มากด้วยความสามารถที่หลากหลาย นับเป็นอีกโปรแกรมที่ไม่ควรมองข้าม

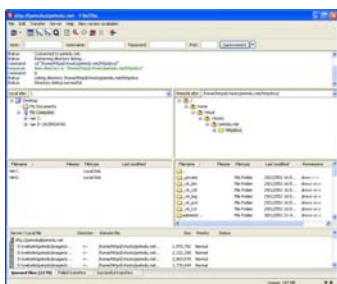
สื่อการเรียนการสอนออนไลน์ หรือ e-Learning Courseware นับเป็นสื่อหนึ่งที่มีความสำคัญสูงมากในการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบ e-Learning การออกแบบสื่อที่ผู้เรียนเห็นภาพการทำงานของโปรแกรมต่างๆ เสมือนจริง จึงเป็นจุดเด่นของการพัฒนา CamStudio นับเป็นตัวเลือกที่น่าสนใจมากโปรแกรมหนึ่ง เลือกฟอร์แมตผลงานได้ทั้ง .avi และ .swf

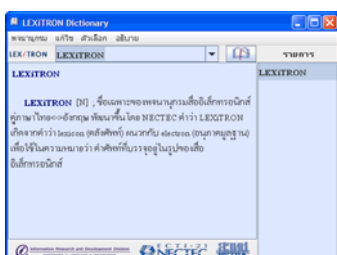
PDFCreator อีกหนึ่งซอฟต์แวร์เสริมที่ควรมีประจำเครื่อง ช่วยให้การแปลงเอกสารจากโปรแกรมต่างๆ เป็น PDF เป็นเรื่องง่ายและรวดเร็ว

NotePad ++ โปรแกรมจัดการเอกสารหลากหลายฟอร์แมต โดยเฉพาะเอกสารเว็บทั้ง .html, .xml, .css ช่วยให้สามารถสร้าง และแก้ไขเอกสารได้ง่าย รวดเร็ว และสะดวกด้วยการบ่งชี้ด้วยสีที่แตกต่าง

เอกสารเว็บฟอร์แมตต่างๆ เมื่อสร้างหรือปรับแต่งแล้วต้อง
โอน (FTP) เข้าเครื่องแม่ข่ายเว็บ โปรแกรม WinSCP หรือ FilZilla
นับเป็นโปรแกรมทางเลือกที่น่าสนใจ รองรับ Secure FTP และ
หลากหลายฟังก์ชันการทำงาน

ค้นหาคำศัพท์ไทย อังกฤษ ทั้งโดยการป้อน การคลิกเลือก หรือ
Cross Search ไม่ใช่เรื่องยากด้วย Lexitron โปรแกรมพจนานุกรม
ไทย อังกฤษที่พัฒนาโดยนักวิจัยจากเนคเทค

นักวิจัย นักวิชาการย่อมมีปัญหาเกี่ยวกับการทำรายการอ้างอิง หรือ
บรรณานุกรมจากเอกสารจำนวนมาก หรือเว็บไซต์หลากหลาย แต่
ด้วยความสามารถของ TextCite หรือ Zotero ขณะที่ท่องเว็บ หรือ
อ่านหนังสือสามารถบันทึกรายการอ้างอิงได้ทันที ส่งออกเป็น
รายการอ้างอิงได้หลายฟอร์แมต แบบนี้แล้วยังไม่รับติดตั้งใช้งาน
อีกหรือครับ

Audacity โปรแกรมบันทึก ตัดต่อเสียงในกลุ่ม OSS ที่มากด้วย
ความสามารถจัดการกับเสียง รองรับฟอร์แมต .mp3 อีกหนึ่ง
โปรแกรมที่ควรศึกษาและเลือกใช้งาน

เอกสารคู่มือ สื่อนำเสนอย่อมหนีไม่พ้นการจับภาพจากจอภาพ
คอมพิวเตอร์มานำเสนอ MWSnap โปรแกรม Screen Capture ที่มี
ลูกเล่นที่น่าสนใจสำหรับทุกท่านที่ต้องการจับภาพจอภาพมาแปลง
เป็นงานพิมพ์

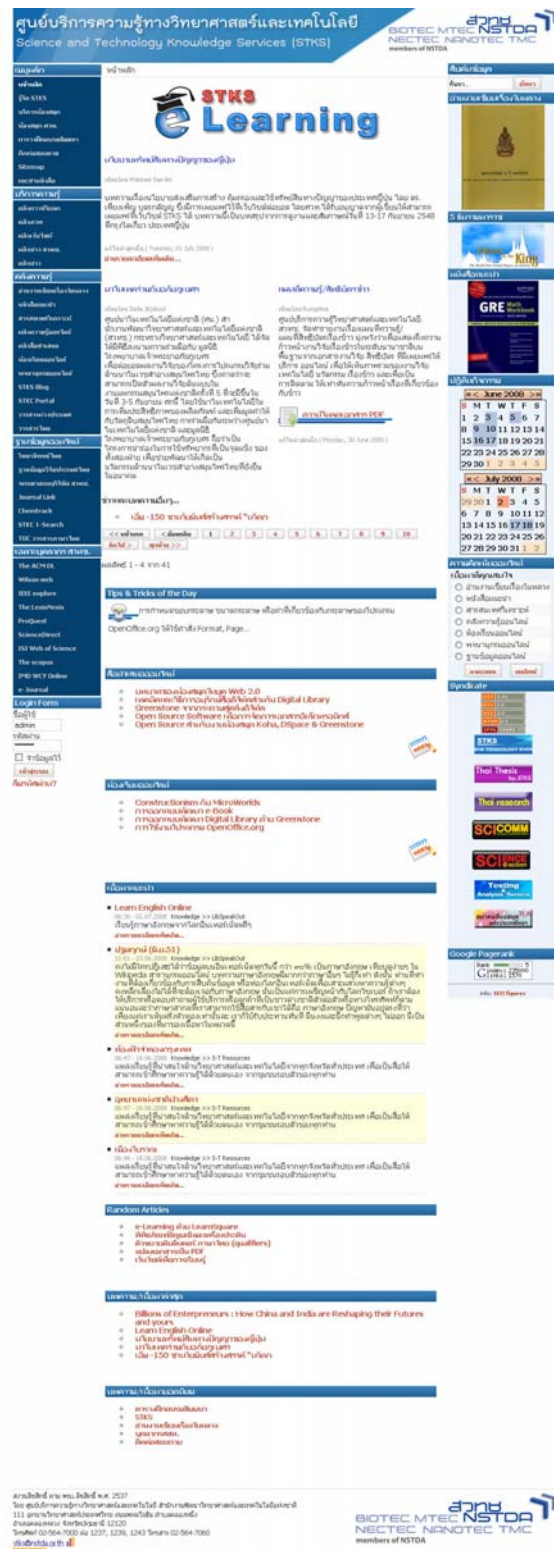

ฝึกหัดใช้งานโปรแกรมเว็บ (Web Application) ไม่ใช่เรื่องยาก ด้วย
การจำลองพีชีธรรมดาเป็นเครื่องแม่ข่ายเว็บจำลองของ AppServ
หรือ XAMPP

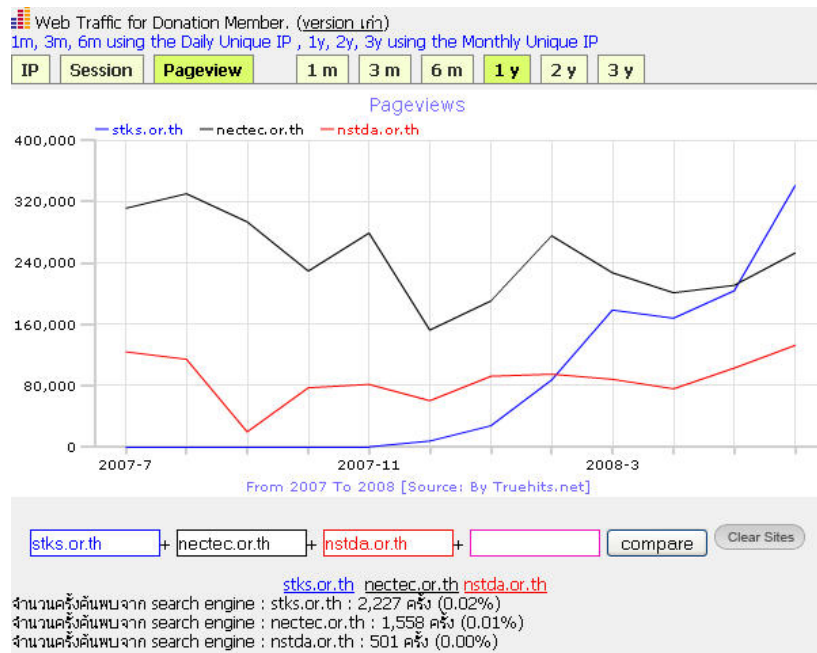
เว็บ STKS ยุคใหม่ร่วมสร้างสรรค์

เว็บไซต์ของศูนย์บริการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มี URL ในการเข้าถึง คือ <http://stks.or.th> ได้มีการปรับเปลี่ยนทั้งเทคนิควิธีการพัฒนา และการสร้างสรรค์โดยเลือกใช้ซอฟต์แวร์ในกลุ่ม Open Source CMS คือ Joomla ซึ่งได้รับรางวัล The Best Open Source CMS Award 2007 เป็นเครื่องมือในการพัฒนา ด้วยความสามารถการจัดการเอกสารเว็บที่เป็นหมวดหมู่รองรับการนำเข้า สร้างเอกสาร และตรวจสอบเอกสารก่อนเผยแพร่ ทำให้การร่วมสร้างสรรค์เว็บไซต์ของบุคลากร ศวท. เป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ได้เนื้อหาที่น่าสนใจตามภาระความรับผิดชอบของบุคลากรทุกคนใน ศวท. จึงเป็นการนำเทคโนโลยีมาผสมผสานกับแนวทางการทำงานร่วมกันแบบออนไลน์อย่างแท้จริง

การพัฒนาเว็บไซต์ ศวท. ด้วย Joomla ใช้เวลาไม่นานก็สามารถเปิดเว็บไซต์ได้ (ธันวาคม พ.ศ. 2550) และด้วยความร่วมมือของทุกคนใน ศวท. ที่ช่วยกันสร้างสรรค์เนื้อหา ทำให้จำนวนเนื้อหาในเว็บไซต์มีจำนวนพอสมควรในเวลาอันสั้น และเป็นข้อมูลที่หลากหลาย หลากหมวดหมู่ หลากฟอร์แมต ส่งผลให้จำนวนผู้เข้าชมเว็บ ศวท. มีจำนวนเพิ่มขึ้นตามลำดับ

เรื่อง: บุณทรัพย์ซอฟต์แวร์เพื่อใช้งานในองค์กร - โอเพนซอร์สและฟรีแวร์ชุมชน
 โดย: บุญเลิศ อรุณพิบูลย์

ไตรมาส	เดือน	จำนวนคน	จำนวนคนต่อวัน
1	ธ.ค.	7,475	249
2	ม.ค.	27,547	918
2	ก.พ.	87,126	2904
2	มี.ค.	178,237	5941
3	เม.ย.	167,692	5590
3	พ.ค.	203,280	6776
3	มิ.ย.	340,357	11345

ข้อมูล ณ วันที่ 2 กรกฎาคม 2551

เนื้อหาที่น่าสนใจในเว็บไซต์ ศวท. มีหลากหลาย สามารถแบ่งเป็นหมวดหมู่ๆ ได้ดังนี้

- แนะนำ ศวท. และกิจกรรมต่างๆ ของ ศวท.
- คลังดาวน์โหลด คลังภาพ คลังข่าว และคลังเว็บไซต์แนะนำ
- คลังความรู้ ที่บริการสาระความรู้หลากหลายรูปแบบ ทั้งหนังสือแนะนำ สื่อสาระความรู้ออนไลน์ สารสนเทศวิเคราะห์ e-Book e-Presentation และ e-Learning
- ฐานข้อมูลออนไลน์ที่ ศวท. บอกรับเป็นสมาชิกและพัฒนาขึ้นมา

STKS e-Learning แหล่งเรียนรู้ออนไลน์โดย ศวท.

ศวท. ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และสื่อเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยเทคโนโลยี e-Learning ในระบบเปิด โดยเลือกใช้โปรแกรม LearnSquare ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์บริหารจัดการการเรียนการสอนระบบเปิด (Open Source LMS: Learning Management System) ที่พัฒนาโดยนักวิจัยจากศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) นำมาพัฒนาเป็นเว็บไซต์เรียนรู้ออนไลน์ของ ศวท. ที่เรียกชมได้ที่ <http://stks.or.th/elearning>

เรื่อง: ขุมทรัพย์ซอฟต์แวร์เพื่อใช้งานในองค์กร - โอเพนซอร์สและฟรีแวร์ขุม
โดย: บุญเลิศ อรุณพิบูลย์

เนื้อหาที่น่าสนใจประกอบด้วยเนื้อหาหลากหลายสาขา โดยเฉพาะสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ และคอมพิวเตอร์ โดยพัฒนาสื่อในฟอร์แมตต่างๆ อันเป็นผลจากการศึกษาและพัฒนาตามภาระงานพัฒนาสื่อสาระดิจิทัล เพื่อศึกษาและเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียนและเทคโนโลยีที่แตกต่างกัน นอกจากนี้เนื้อหาทุกเนื้อหาสามารถส่งออกเป็นบทเรียนออฟไลน์ (Offline) ตามมาตรฐาน SCORM ได้ทันที ซึ่งจะส่งต่อยอดให้เก็คลังวัตถุการเรียนรู้ระบบเปิด (Open Digital Learning Object Repository) ของ ศวท. ต่อไป

ปัจจุบันเนื้อหาที่น่าสนใจในเว็บไซต์ STKS e-Learning มีดังนี้

1. การออกแบบพัฒนาเว็บไซต์

- dw001 : Macromedia Dreamweaver
- dw002 : การจัดการไฟล์เอกสารเว็บ
- dw003 : การสร้างเว็บไซต์
- dw004 : เทคนิคการสร้างเว็บด้วย Dreamweaver
- dw005 : เทคโนโลยีเว็บ
- dw006 : ความรู้เกี่ยวกับภาษา HTML
- dw008 : เว็บสำเร็จรูปด้วย CMS & Generator
- dw009 : JavaScript

2. การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

- eb001 : หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
- eb002 : การพัฒนา Multimedia e-Book ด้วย FlipAlbum
- eb003 : การสร้างเอกสาร PDF
- eb004 : Multimedia e-Book ด้วย Desktop Author
- eb005 : เอกสารอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ (e-Book)

3. e-Learning

- el001 : ความรู้เกี่ยวกับ e-Learning
- el002 : การนำบทเรียนเข้า LearnSquare
- el003 : ซอฟต์แวร์จัดการ e-Learning : Moodle
- el004 : การฝึกอบรมด้วยสื่อมัลติมีเดีย
- el005 : การพัฒนาสื่อเรียนรู้ดิจิทัล (e-Courseware)
- el006 : การสร้างสื่อ e-Learning ด้วย Macromedia Captivate

- el007 : ซอฟต์แวร์จัดการระบบการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์
LearnSquare
- el008 : หลักการและวิธีการพัฒนา e-Learning

4. Multimedia ด้วย Flash

- fl001 : เริ่มต้นกับ Flash
- fl002 : การทำงานกับไฟล์ Flash
- fl003 : ทำงานกับ Multimedia
- fl004 : สร้างสรรค์ Flash Movie ด้วย Swish
- fl005 : Macromedia Flash for e-Learning
- fl006 : Flash ActionScript
- fl007 : สร้างสรรค์ผลงานด้วย Flash

5. GreenStone ห้องสมุดดิจิทัล

- gs001 : สร้างห้องสมุดดิจิทัลด้วย Greenstone
- gs002 : การปรับแต่งระบบ

6. Graphics Tools

- gt001 : การใช้งานโปรแกรม XnView
- gt002 : เทคนิคการสร้างงาน Graphics ด้วย Photoshop
- gt003 : ความรู้เกี่ยวกับงานกราฟิก
- gt004 : GIMP
- gt005 : จับภาพหน้าจอด้วย Screen Capture
- gt006 : สร้างสรรค์งานกราฟิกด้วย Adobe Photoshop
- gt007 : PhotoShop ActionScript

7. การประยุกต์ใช้ ICT ในการเรียนการสอน

- ed001 : สไลด์ความรู้ต่างๆ ในสาขาเทคโนโลยีการศึกษา
- ed002 : พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- ed003 : OSS & Feeware เพื่อการเรียนการสอน

8. ความรู้เกี่ยวกับคำสั่งของ Linux

- li001 : คำสั่งเบื้องต้นของ Linux

9. OpenOffice.org

- oo000 : เริ่มต้นกับ Open Source Software & OpenOffice.org
- oo001 : เริ่มต้นกับ OpenOffice.org Writer
- oo002 : การสร้างจดหมายราชการ
- oo003 : การสร้างรายงานการประชุม
- oo004 : การสร้างรายงานบัญชี
- oo005 : การสร้างบัญชีรายชื่อ
- oo006 : การทำ Mail Merge
- oo007 : การสร้างแผ่นพับ
- oo008 : การออกแบบโปสเตอร์
- oo009 : แบบฟอร์มและแม่แบบเอกสาร
- oo010 : เอกสารรูปเล่ม
- oo011 : เริ่มต้นกับ OpenOffice.org Calc
- oo012 : การสร้างรายงานประจำปีด้วย OpenOffice.org Calc
- oo013 : การนำเสนอข้อมูลด้วยกราฟ
- oo014 : การจัดการฐานข้อมูลด้วย OpenOffice.org Calc
- oo015 : สูตรการคำนวณของ OpenOffice.org Calc
- oo016 : ฟังก์ชันการคำนวณของ OpenOffice.org Calc
- oo017 : การสร้างฟอร์ม
- oo018 : การสร้าง Mail Merge ด้วย OpenOffice.org Calc
- oo019 : จำได้ไหมรู้จัก Impress ครั้งแรก เมื่อไร อย่างไร
- oo020 : ปรับเปลี่ยนงานพรีเซนเทชันอย่างไร ให้น่าสนใจ และตรงใจ
- oo021 : พลิกโฉมงานพรีเซนเทชันในสไลด์ตัวเอง
- oo022 : พิมพ์งานอย่างสร้างสรรค์ สำหรับงานพรีเซนเทชัน
- oo023 : เครื่องมือเด็ดโดนใจ สร้างพรีเซนเทชันอย่างมืออาชีพ
- oo024 : เคล็ดลับ(ไม่)ลับพิชิตงานพรีเซนเทชัน
- oo025 : ทำงานกับ OpenOffice.org Calc
- oo026 : การสร้างสูตรสมการด้วย OpenOffice.org Math
- oo027 : แนะนำ OpenOffice.org Base

10. เรียนรู้กับ MicroWorlds Pro

- cs000 : รู้จักกับ MicroWorlds
- cs001 : สรุปคำสั่งพื้นฐาน
- cs002 : ตัวอย่างผลงาน

11. Microsoft Office

- ms001 : Microsoft Excel
- ms002 : Microsoft Word
- ms003 : เทคนิคการใช้งาน MS Excel

12. Joomla เครื่องมือพัฒนาเว็บมืออาชีพ

- jo001 : พัฒนาเว็บไซต์ด้วย Joomla

13. สนุกกับภาษาไทย

- th001 : รู้จักกับสุภาษิต สำนวน คำพังเพยไทยผ่าน flash movies

14. Blog ชุมชนออนไลน์

- bl001 : สร้างสรรค์เว็บชุมชนออนไลน์ด้วย Blog

15. Multimedia Tools

- mm001 : สื่อมัลติมีเดียด้วย Macromedia Director
- mm002 : เทคโนโลยีเสียง

16. Web Accessibility

- wa001 : การลงรหัส HTML ตามมาตรฐาน Web Accessibility

17. Computer Technology

- cp001 : ประวัติคอมพิวเตอร์
- cp002 : ระบบคอมพิวเตอร์
- cp003 : ระบบจำนวน
- cp004 : การประยุกต์ใช้งานคอมพิวเตอร์
- cp005 : เทคโนโลยีสารสนเทศ
- cp006 : บทความ สารความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี ECTI

18. การจัดการสารสนเทศ

- lb001 : CyberTools

19. Open source software

- os001 : ความรู้เกี่ยวกับ Open Source
- os002 : เครื่องมือจัดการเว็บไซต์
- os003 : สื่อกราฟิกและมัลติมีเดีย
- os004 : จำลองเครื่องพีซีเป็น Server
- os005 : บีบอัดไฟล์ให้เล็กก่อนใช้งาน
- os006 : รักษาความปลอดภัยคอมพิวเตอร์ด้วย OSS

รูปบทเรียน Flash Movie “กบในกะลา”

Moodle ร่วมสร้างสรรค์และเรียนรู้ e-Learning

การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ e-Learning สำหรับหน่วยงานพันธมิตรที่ต้องการระบบการเรียนการสอนแบบร่วมสร้างสรรค์และเรียนรู้ผ่านเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ศวท. ได้แนะนำให้หน่วยงานดังกล่าวเลือกใช้ Moodle ซอฟต์แวร์จัดการการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ (LMS: Learning Management System) ตัวอย่าง การแนะนำให้กับโรงเรียนจิตรลดา ฝ่ายประถม พัฒนาเว็บไซต์ e-Learning ด้วย Moodle อันจะเป็นช่องทางสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันทั้งครู และนักเรียน หรือนักเรียนกับนักเรียน

Moodle เป็น LMS ที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อให้จัดกระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาทั้งรูปแบบการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) การเรียนรู้แบบคิดเอง สร้างเอง (Constructionism) การเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ในสังคม (Social Constructivism) หรือการเรียนรู้ร่วมกันเป็นหมู่คณะ และการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงและการแยกส่วนความรู้ (Connected and Separated Knowing)

ส่งเสริมความรู้ OSS for Library

กิจกรรมเด่นอีกกิจกรรมหนึ่งของ ศวท. คือ การส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ OSS & Freeware ออกสู่ภายนอก ศวท. และสวทช. ผ่านหลักสูตรฝึกอบรมสัมมนาและให้บริการความรู้ในการเป็นวิทยากรหน่วยงานต่างๆ

ในช่วง 3 ไตรมาสของปีงบประมาณ 2551 ศวท. ได้จัดกิจกรรมฝึกอบรม 57 ครั้ง โดยแบ่งเป็นการอบรมที่เกี่ยวกับ OSS จำนวน 21 ครั้ง รายละเอียดดังนี้

ประเภท	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ยอดรวม
หลักสูตร OSS	3	11	7	21
หลักสูตรอื่นๆ	9	22	5	36
รวม	12	33	12	57

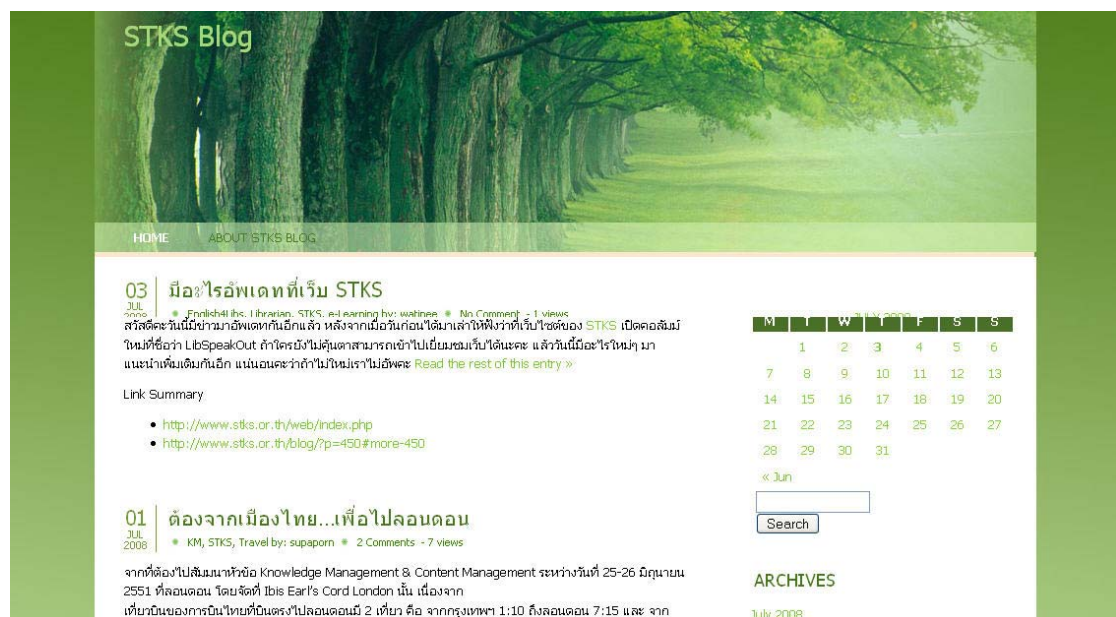
1. หลักสูตรการพัฒนา e-Learning ด้วย LearnSquare คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ 4 ตุลาคม 2550
2. หลักสูตรการส่งเสริมการใช้ OSS ในห้องสมุดงานสัมมนาวิชาการ วันที่ 16 ธันวาคม 2550
3. หลักสูตรการส่งเสริมการใช้ Greenstone วันที่ 17-18 ธันวาคม 2550
4. หลักสูตร Open Source Software & OpenOffice.org งานประชุมวิชาการ WUNCA#18 วันที่ 10 มกราคม 2551
5. หลักสูตร Open Source Software & OpenOffice.org (ภาคปฏิบัติ) งานประชุมวิชาการ WUNCA#18 วันที่ 11 มกราคม 2551
6. หลักสูตร OpenOffice.org การบินไทย วันที่ 21 - 22 มกราคม 2551
7. หลักสูตร OpenOffice.org การบินไทย วันที่ 31 มกราคม - 1 กุมภาพันธ์ 2551
8. หลักสูตร Open Source Software & OpenOffice.org วันที่ 7 - 8 กุมภาพันธ์ 2551
9. โครงการอบรมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรหลักสูตร ตู้อเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ในระบบ Open Source Dspace วันที่ 27 มีนาคม 2551
10. หลักสูตร Open Source & OpenOffice.org สำนักหอสมุด ม.เกษตรฯ วันที่ 4 - 5 มีนาคม 2551
11. หลักสูตร Joomla กับ Web Accessibility วันที่ 7 มีนาคม 2551

12. หลักสูตรการพัฒนา Digital Library ภาควิชาบรรณารักษ์ ม.บูรพา วันที่ 14 มีนาคม 2551
13. หลักสูตรการพัฒนา e-Learning ด้วย LearnSquare สำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่ 8 นครสวรรค์ วันที่ 17 - 19 มีนาคม 2551
14. หลักสูตร OpenOffice.org Calc บริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน) วันที่ 24 - 25 มีนาคม 2551
15. หลักสูตร OpenOffice.org บริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน) วันที่ 1 - 4 เมษายน 2551
16. หลักสูตรการพัฒนาเว็บไซต์ด้วย Joomla วันที่ 9 - 10 เมษายน 2551
17. หลักสูตรการพัฒนาเว็บไซต์ด้วย Joomla วันที่ 19 - 20 เมษายน 2551
18. หลักสูตรการพัฒนา e-Learning ด้วย LearnSquare สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 8 จ.นครสวรรค์ 23 เมษายน 2551
19. หลักสูตรการพัฒนาห้องสมุดดิจิทัลด้วย Greenstone วันที่ 7 - 8 พฤษภาคม 2551 ณ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี
20. หลักสูตรการพัฒนา e-Learning ด้วย LearnSquare คณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร วันที่ 11 พฤษภาคม 2551
21. หลักสูตรการพัฒนาเว็บไซต์ด้วย Joomla วันที่ 16 พฤษภาคม 2551

ผลที่ได้จากการจัดหลักสูตรฝึกอบรมสัมมนา และให้บริการความรู้คือ หน่วยงานหลายหน่วยงานให้ความสนใจนำซอฟต์แวร์ในกลุ่ม OSS & Freeware ที่ สวท. แนะนำกลับไปปรับระบบการให้บริการผู้ใช้และเลือกใช้โปรแกรมหลายโปรแกรมพัฒนาระบบงานออนไลน์ เช่น การพัฒนาห้องสมุดดิจิทัลด้วย Greenstone ของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข การพัฒนาเว็บไซต์ด้วย Joomla และบางสถาบันการศึกษาก็นำไปใช้เป็นเครื่องมือการเรียนการสอน การวิจัยของนักศึกษาทั้งระดับปริญญาตรี และปริญญาโท เช่น ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เป็นต้น

จัดการความรู้ด้วย OSS

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) ปัจจัยสำคัญในการนำพาองค์กรสู่องค์กรแห่งเรียนรู้เป็นภารกิจหนึ่งที่ สวท. ให้ความสำคัญและสนใจ โดยเลือกใช้ซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมจากกลุ่ม OSS มาพัฒนาเป็นเครื่องมือสำหรับจัดการความรู้ของบุคลากรทั้งภายในและภายนอก สวท. เครื่องมือสำคัญชิ้นหนึ่งของ สวท. คือ เว็บไซต์ STKS Blog พัฒนาจากซอฟต์แวร์ Wordpress ที่มาด้วยฟังก์ชันการทำงานหลากหลาย สร้างและแบ่งปันเนื้อหาความรู้ได้ด้วยจากระบบ WYSIWYG Editor ทำให้บุคลากร สวท. มีความสนุกกับการร่วมกันเขียน ร่วมกันบอกเล่า แบ่งปันความรู้ของตนเองให้กับผู้อื่นๆ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกัน

WordPress เป็นซอฟต์แวร์ในกลุ่ม OSS ที่รองรับการสร้างสรรคเนื้อหาในรูปแบบ Blog (Web Log) หรือไดอารี่ออนไลน์ประจำตัว จึงออกแบบมาให้รองรับการใช้งานจากผู้ใช้ทุกกลุ่มด้วยเครื่องมือทำงานที่คล้ายกับการพิมพ์งานด้วย Word Processor ที่คุ้นเคยกันอยู่แล้ว แต่มีความสามารถจัดหมวดหมู่เอกสาร การกรองเนื้อหาตามวันที่สร้างเอกสาร และการระบุคำค้นด้วย Tag เพื่อแสดงถึงจำนวนเนื้อหาด้วย Tag Cloud

TAGS

การดูแลเว็บไซต์ การจัดการความรู้
การถ่ายทอดความรู้ การจัดการทรัพยากรบุคคล
การออกแบบสำนักงาน การเปลี่ยนความรู้
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ นวัตกรรม บุคลากร
ระบบการคิดเก็บและจัดซื้อสินทรัพย์ การควบคุมราคาสินค้า
รายการอ้างอิง สิ่งสิ่งอื่น ๆ เช่นระบบองค์กร สุขภาพสังคม
สาระเชิงแนว สุขภาพ หนึ่งผู้ดูแล โปรแกรมคอมพิวเตอร์
Explicit knowledge Health Institutional repository IR
KM
Knowledge Management
Knowledge sharing Knowledge transformation learning
Learning Organization Library OLP: Open Source
Open Source Software OSS Reference
Reference Manager Software Schlumberger STKS
Tack knowledge Zotero

บริการจัดการงาน ศวท. ด้วย Dokuwiki

ศวท. ได้จัดทำระบบบริหารจัดการงานภายใน ศวท. เช่น รายงานการประชุม การติดตามงาน การนำเสนอโครงการและพิจารณาโครงการ ตลอดจนการสื่อสารภายในทุกหมวดเนื้อหาภายใต้เว็บไซต์ STKS Intranet โดยเลือก OSS ที่ทำงานในลักษณะ Wiki มาเป็นเครื่องมือหลัก

ข่าว+เอกสารใหม่	โครงการ	ทรัพยากร	การประชุม	สถิติ ตัวเลข	งานบริหาร
ข่าว ศวท.	กิจกรรม KM ศวท.	แม่แบบเอกสาร ศวท.	ประชุมประจำสัปดาห์	เพื่อร่วมงาน	งบปี๕๖
รวมข่าวไอที	กรมการ KM ศวท.	เรียนรู้ Wiki	สารานุกรมไทย	สถิติเว็บ ศวท.	งบปี๕๖
presentations	โครงการ DCS	youtube	ประชุม ศวท.	การให้บริการอื่นๆ	STKS-ISO 9001-2000
สาระความรู้	จัดการความรู้เพื่อเยาวชน+ชุมชน	รวมความรู้เกี่ยวกับ Social Network	ติดตามงาน DCS	นศ.ฝึกงาน๕๖	
นโยบายสารสนเทศแห่งชาติ	Todo List	บันทึกการใช้งานอุปกรณ์ไอที	นโยบายสารสนเทศ		
ฐานข้อมูลงานวิจัยประเทศไทย	การอบรม ประชุม สัมมนา				
น้ำเพื่อชีวิต	ประชาสัมพันธ์๕๖				
	ศูนย์ติดตามเทคโนโลยีแบบเสมือน วท.				

Dokuwiki คือ ซอฟต์แวร์จัดการ Wiki ในกลุ่ม OSS ที่เลือกใช้ ด้วยความสามารถในการจัดการหมวดหมู่เอกสาร การจัดการบัญชีผู้ใช้ การกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงเนื้อหาแต่ละหน้าเอกสาร อีกทั้งรูปแบบคำสั่งที่ง่ายในการป้อนหรือสร้างเอกสาร และฟังก์ชันเสริมที่หลากหลาย เช่น การนำเสนอออนไลน์จากเนื้อหาที่สร้างตามฟอร์แมต Wiki การส่งออกเอกสารเป็น OpenOffice.org Writer เป็นต้น

นอกจากนี้ Dokuwiki ยังบันทึกการแก้ไขข้อมูลทุกเวอร์ชัน ทำให้แสดงประวัติการแก้ไขข้อมูลและย้อนข้อมูลกลับได้ทุกเวอร์ชัน เหมาะสำหรับการทำรายงานการประชุมออนไลน์ หรือการบริหารโครงการของหน่วยงาน นับเป็นระบบอินทราเน็ต (Intranet) หน่วยงานฉบับเล็กแต่มาด้วยความสามารถได้ง่าย และรวดเร็ว

ห้องสมุดดิจิทัลด้วย Greenstone

ห้องสมุดดิจิทัล นวัตกรรมหนึ่งในวงการห้องสมุดที่ได้รับความนิยมสูงมานวัตกรรมหนึ่งโดยการสร้างชุดข้อมูล หรือ Collection ที่ต้องการแล้วในฟอร์แมตดิจิทัลแล้วใช้เครื่องมือมาบริหารจัดการ จัดหมวดหมู่ และบริการสืบค้นออนไลน์

Greenstone นับเป็นเครื่องมือจัดการห้องสมุดดิจิทัลฉบับออนไลน์ที่มีความสามารถมากรองรับเอกสารดิจิทัลได้ทุกฟอร์แมต อีกทั้งสนับสนุนชุดเมทาตาหาได้ตามความต้องการของผู้ใช้ เช่น Dublin Core หรือ LOM (Learning Object Metadata) สำหรับวัตถุการเรียนรู้ (Learning Objects) ผลงานของ Greenstone สามารถส่งออก (Export) เป็นสื่อ CD หรือ DVD พร้อมใช้งานได้

Greenstone นอกจากทำห้องสมุดดิจิทัลที่ให้บริการจัดเก็บ และสืบค้นเอกสารดิจิทัลหลากหลายฟอร์แมต หลากเมทาตาหาแล้ว ยังเหมาะสำหรับนำไปพัฒนาหอจดหมายเหตุฉบับออนไลน์ได้อีกด้วย จึงเป็นเครื่องมือที่น่าสนใจมาก

การจัดการห้องสมุดอัตโนมัติด้วย Koha

Koha เป็นโอเพนซอร์สซอฟต์แวร์ในการจัดการห้องสมุดอัตโนมัติแบบบูรณาการตัวแรก ซึ่ง ศวท. ได้ศึกษาและพัฒนาจนสามารถรองรับการทำงานของห้องสมุดในโมดูลต่าง ๆ นับว่าเป็นความภาคภูมิใจของ ศวท. ที่เป็นผู้บุกเบิกการพัฒนาและการใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติแบบบูรณาการที่เป็นโอเพนซอร์สและเต็มรูปแบบเป็นแห่งแรกในประเทศไทย และยังเป็นห้องสมุดต้นแบบสำหรับห้องสมุดขนาดกลางและห้องสมุดขนาดเล็กในการนำโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเท่ากับโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติเชิงพาณิชย์ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศไทย นอกเหนือจากการศึกษาและพัฒนาโปรแกรมเพื่อการใช้งานแล้ว ศวท. ยินดีที่จะเป็นศูนย์ประสานงานและเผยแพร่การใช้โปรแกรม Koha ในประเทศไทย เพื่อเผยแพร่การใช้ ฝึกอบรมให้แพร่หลายในวงกว้างมากขึ้น และร่วมพัฒนาโปรแกรมด้วยกัน

PHPMyLibrary ระบบห้องสมุดขนาดเล็กแต่มาด้วยความสามารถ

นอกจาก Koha แล้ว ศวท. ยังได้ศึกษาระบบห้องสมุดอัตโนมัติสำหรับห้องสมุดขนาดเล็ก แต่ต้องการความสามารถเยี่ยม/คืบ จัดการบรรณรายการ และวารสารพร้อมระบบ Web OPAC โดยได้แนะนำ PHPMyLibrary ซอฟต์แวร์จัดการห้องสมุดอัตโนมัติอีกโปรแกรมให้กับผู้สนใจอีกโปรแกรมหนึ่ง

DSpace กับการจัดการภูมิปัญญาดิจิทัล ศวท.

ภูมิปัญญาอันเป็นทรัพย์สินจากความคิด การค้นคว้า การวิจัย ของบุคลากร ศวท. นับว่าเป็นชุมทรัพย์ของการวิจัยตามยุทธศาสตร์ของประเทศชาติ ซึ่งถ้ามิได้มีการวางแผนในการบริหารจัดการ นับวันทรัพย์สินทางความคิดเหล่านั้น ก็จะสูญหายไปจากโลก ศวท. จึงได้นำโปรแกรม DSpace มาใช้ในการจัดเก็บภูมิปัญญาดิจิทัลเหล่านี้ไว้ ด้วยการทำงานของโปรแกรมที่สามารถรับผลงานของชุมชนใน ศวท. ได้โดยตรง มีระบบการประเมินผลงาน มีระบบสงวนรักษาเพิ่มข้อมูลที่นำเข้าในรูปแบบต่าง ๆ กัน ทำให้ DSpace นอกเหนือจากการทำหน้าที่เป็นคลังเก็บ (Repository) ยังสามารถนำไปพัฒนาเป็นระบบ Knowledge Repository ได้ต่อไปอีกด้วย โดย ศวท. ทำหน้าที่ในการพัฒนาระบบการทำงานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของ ศวท. และให้อรรถประโยชน์สูงสุดกับชุมชน และสังคมภายนอกในการใช้ความรู้จากคลังปัญญาดิจิทัล ศวท.

ส่งท้าย “OSS & Freeware” เพื่อคนไทย

ศวท. หวังว่าการเริ่มต้นกับ OSS & Freeware ของ ศวท. คงเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับทุกท่าน และทุกหน่วยงานได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ ศวท. พร้อมที่จะร่วมก้าวเดินไปบนถนนเส้น OSS & Freeware กับทุกท่านในรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนานวัตกรรมนี้ให้ยืนยาว และมั่นคง ทั้งนี้เนื้อหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับซอฟต์แวร์ที่ได้แนะนำในเอกสารฉบับนี้ ศวท. ได้จัดทำและนำเสนอผ่านเว็บไซต์ ศวท. (<http://stks.or.th>) และเว็บไซต์ e-Learning (<http://stks.or.th/elearning>)

อย่างไรก็ตาม “การเลือกใช้ OSS & Freeware” ไม่ได้หมายความว่า ท่านหรือหน่วยงานของท่านจะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ คือได้ฟรีทุกอย่าง แต่ ศวท. อยากให้คำแนะนำว่า ท่านยังคงต้องมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนา OSS ให้เหมาะสมกับความต้องการของท่าน เพียงแต่ค่าใช้จ่ายระยะยาว เช่น ค่าดูแลรักษา รายจ่ายรายปีจะลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด

นอกจากนี้ซอฟต์แวร์ที่แนะนำส่วนมากยังทำงานกับระบบปฏิบัติการ Microsoft Windows ซึ่งท่านยังคงต้องจ่ายค่าลิขสิทธิ์โปรแกรมนี้เช่นกัน ดังนั้นการเริ่มต้นกับ OSS & Freeware ศวท. หวังว่า ท่านคงจะเปิดใจที่จะพัฒนาด้วยเงินงบประมาณส่วนหนึ่ง และความคุ้มค่าจะตามมาในปีถัดไปเองครับ